

THỰC TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO Ý THỨC PHÁP LUẬT CHO SINH VIÊN TRƯỜNG CAO ĐẲNG SƯ PHẠM BÀ RỊA - VŨNG TÀU HIỆN NAY

Hoàng Thị Minh

Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu

Email: minhluatcdsp@gmail.com

Article History

Received: 03/02/2020

Accepted: 23/3/2020

Published: 05/6/2020

Keywords

Israel, collaboration model, university and enterprise, Vietnam, innovation.

ABSTRACT

In the past few decades, Israel has made remarkable progress to become a nation of innovation. These achievements come from the Israeli Government considering human being as the greatest resource. The education system in general and the university-industry collaboration models in particular have contributed greatly in the process of optimizing human resources and helping Israel gain a lot of success in science and technology. Vietnam and Israel have many similarities in history related to defending wars and in the strength of human resources. However, Vietnam has not yet built any collaboration model to maximize its strengths in terms of human resources in the field of innovation. This article studies how Israel builds the links between businesses and schools to enhance creativity and innovation. Lessons learned from Israeli experience is applied in Vietnam.

1. Mở đầu

Điều 2, Luật Giáo dục 2019, có ghi: “Mục tiêu giáo dục nhằm phát triển toàn diện con người Việt Nam có đạo đức, tri thức, văn hóa, sức khỏe, thẩm mỹ và nghề nghiệp; có phẩm chất, năng lực và ý thức công dân; có lòng yêu nước, tinh thần dân tộc, trung thành với lí tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; phát huy tiềm năng, khả năng sáng tạo của mỗi cá nhân; nâng cao dân trí, phát triển nguồn nhân lực, bồi dưỡng nhân tài, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng, bảo vệ Tổ quốc và hội nhập quốc tế”. Để thực hiện mục tiêu trên thì giáo dục pháp luật là một nội dung không thể thiếu trong chương trình giáo dục ở các cấp học.

Trong những năm qua, Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu luôn chú trọng tới công tác giáo dục pháp luật cho sinh viên (SV), xem đó là nhiệm vụ quan trọng gắn bó chặt chẽ với nhiệm vụ chủ yếu của chiến lược phát triển của nhà trường. Vì thế, phần lớn SV nhà trường hiện nay có ý thức tôn trọng, chấp hành nội quy, quy định của nhà trường, chấp hành tốt các quy định của pháp luật. Tuy vậy, cũng có nhiều em còn thiếu hiểu biết pháp luật, ý thức chấp hành pháp luật còn hạn chế,... Trong bài viết này, chúng tôi chỉ rõ thực trạng trên và đề xuất một số giải pháp góp phần nâng cao ý thức pháp luật cho SV Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm cơ bản

2.1.1. Pháp luật

“Pháp luật là hệ thống các quy tắc xử sự do nhà nước ban hành và bảo đảm thực hiện, thể hiện ý chí nhà nước của giai cấp thống trị trong xã hội, là nhân tố điều chỉnh các quan hệ xã hội để bảo vệ lợi ích, thực hiện mục đích của giai cấp thống trị, đồng thời duy trì sự tồn tại, phát triển và vì lợi ích của cả xã hội” (Bộ GD-ĐT, 2013, tr 77).

2.1.2. Ý thức pháp luật

Ý thức pháp luật là tổng thể những học thuyết, tư tưởng, quan điểm, quan niệm hình thành trong xã hội, thể hiện mối quan hệ của con người đối với pháp luật hiện hành, pháp luật đã qua và pháp luật cần phải có; thể hiện sự đánh giá về tính hợp pháp hay không hợp pháp trong hành vi xử sự của con người cũng như trong tổ chức và hoạt động của các cơ quan nhà nước và các tổ chức khác trong xã hội (Bộ GD-ĐT, 2013, tr 40).

2.1.3. Giáo dục pháp luật

Giáo dục pháp luật là sự tác động một cách có hệ thống, có mục đích và thường xuyên tới nhận thức của con người nhằm trang bị cho mỗi người một trình độ kiến thức pháp lí nhất định để từ đó có ý thức đúng đắn về pháp luật, tôn trọng và tự giác xử sự theo yêu cầu của pháp luật (Bộ GD-ĐT, 2013, tr 471).

2.2. Thực trạng về ý thức pháp luật của học sinh, sinh viên Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu hiện nay

Để tìm hiểu vấn đề này, chúng tôi đã tiến hành điều tra trên 435 SV (ngành Sư phạm Mầm non, Tiểu học, Kế toán khóa 21, 22, 23), với hai câu hỏi: 1) Các em đánh giá như thế nào về mức độ ý thức chấp hành những quy định pháp luật của SV hiện nay? 2) Các em đánh giá như thế nào về mức độ chấp hành các nội quy, quy định của nhà trường?

Kết quả thể hiện ở 2 bảng sau:

Bảng 1. Mức độ ý thức chấp hành pháp luật của học sinh (HS), SV Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu

TT	Mức độ	Số lượng	Tỉ lệ (%)
1	Rất nghiêm túc	226	52
2	Bình thường	110	25,3
3	Chưa thực sự nghiêm túc	75	17,2
4	Vi phạm nhiều	24	5,5

Bảng 2. Mức độ chấp hành nội quy, quy định nhà trường của SV Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu

TT	Nội quy	Nghiêm túc		Chưa nghiêm túc		Vi phạm nhiều	
		Số lượng	Tỉ lệ (%)	Số lượng	Tỉ lệ (%)	Số lượng	Tỉ lệ (%)
1	Đóng học phí, lệ phí đúng hạn, đầy đủ	338	77,7	69	15,9	28	6,4
2	Đi học đúng giờ, đầy đủ	78	17,9	236	54,3	121	27,8
3	Tôn trọng, lễ phép với giảng viên, cán bộ, công nhân viên	389	89,4	36	8,3	10	2,3
4	Không sử dụng điện thoại, làm việc riêng trong giờ học	47	10,8	320	73,6	68	15,6
5	Không hút thuốc lá, trong trường học, không mang đồ ăn vào lớp học	131	30,1	230	52,9	74	17
6	Đoàn kết, giúp đỡ bạn bè cùng tiến	390	89,7	30	6,9	15	3,4
7	Có ý thức giữ gìn, bảo vệ tài sản chung của nhà trường	312	71,7	96	22,1	27	6,2
8	Có lối sống văn hóa	314	72,2	87	20	34	7,8

Bảng 1 cho thấy: hầu hết các em tự nhận thức được về mức độ chấp hành các quy định của pháp luật, thể hiện ý thức chấp hành pháp luật tương đối cao (chiếm 52% ở mức nghiêm túc). Tuy vậy, số ý kiến được hỏi cho rằng SV còn chưa thực sự nghiêm túc và vi phạm trong chấp hành pháp luật vẫn còn chiếm 22,7%.

Số liệu khảo sát ở *bảng 2* cho thấy: SV thực hiện nghiêm túc các nội quy, quy chế của nhà trường như: đóng học phí, lệ phí, tôn trọng lễ phép với cán bộ, giảng viên, đoàn kết giúp đỡ bạn bè, giữ gìn, bảo vệ tài sản chung của nhà trường, có lối sống văn hóa (đạt trên 70%). Tuy nhiên, những nội dung khác như: đi học đầy đủ, đúng giờ và sử dụng điện thoại làm việc riêng trong giờ học, mang đồ ăn vào lớp học các em còn chưa thực hiện nghiêm túc, điều này gây ảnh hưởng không nhỏ đến quá trình giảng dạy của các giảng viên bộ môn; nhiều giảng viên vẫn chưa thực sự có giải pháp xử lý nghiêm túc những trường hợp SV vi phạm, dẫn đến các em vẫn tiếp tục tái phạm.

Theo chúng tôi, thực trạng trên xuất phát từ những nguyên nhân sau:

- Về mặt tích cực:

Một là, công tác giáo dục pháp luật thời gian qua nhận được sự quan tâm sâu sát của Sở GD-ĐT, của các cấp ủy Đảng, Ban Giám hiệu nhà trường. Nhà trường cũng tăng cường công tác quản lý SV, chú trọng công tác phối hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội để nâng cao chất lượng quản lý, giáo dục pháp luật cho các em. Nhà trường đã có nhiều chủ trương, chính sách, chế độ ưu tiên, ưu đãi cho người đi học nhằm khuyến khích tinh thần học tập, rèn luyện của SV như: chính sách miễn, giảm học phí, chính sách cho vay tiền học tập với lãi suất thấp, học bổng khuyến khích học tập,..., qua đó giúp các em yên tâm, cố gắng phấn đấu, tu dưỡng, học tập và rèn luyện tốt hơn.

Hai là, chất lượng đội ngũ giảng viên làm công tác giáo dục pháp luật cho SV ngày càng được nâng cao. Hiện nay, các giảng viên đều có học vị tiến sĩ, thạc sĩ và có kinh nghiệm giảng dạy môn pháp luật nhiều năm. Các thầy cô nhận thức rất rõ vai trò và ý nghĩa to lớn của nhiệm vụ này; luôn tâm huyết, yêu nghề, nhiệt tình, tận tụy với công việc và là những tấm gương sáng trong việc thực hiện, tuân thủ pháp luật.

Ba là, đa phần SV khi vào học tại trường đều đã ý thức được về ngành học và sự định hướng tương lai cho mình sau khi ra trường. Các em xác định rõ động cơ, mục đích học tập của mình và chăm chỉ, say mê học tập và rèn luyện. Các em cũng biết sống có trách nhiệm đối với gia đình và bạn bè. Điều này cũng là những yếu tố tác động tích cực trong công tác giáo dục ý thức pháp luật và chấp hành pháp luật cho SV trong trường.

- Về mặt hạn chế:

Một là, đôi lúc nhà trường còn thiếu sự phối hợp, đồng bộ, xuyên suốt trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo, triển khai và thực hiện nhiệm vụ giáo dục pháp luật cho SV. Hơn nữa, có một số ngành nghề được đào tạo tại trường chưa theo kịp đòi hỏi của thị trường lao động trong khu vực. Công tác liên hệ việc làm cho SV sau khi ra trường chưa thường xuyên nên nhiều em khi ra trường còn làm trái ngành hoặc chưa xin được việc làm. Chính điều này cũng làm ảnh hưởng tới tâm lý của SV, làm cho các em nhiều lúc cảm thấy không hứng thú với ngành mình đang theo học.

Hai là, một số SV ý thức tổ chức kỉ luật chưa cao, bố trí thời gian không hợp lí, nhiều lúc còn ỷ lại thầy cô, bạn bè, làm ảnh hưởng xấu đến kết quả học tập và rèn luyện của bản thân. Các em còn thiếu ý chí quyết tâm, thiếu tính chủ động, sáng tạo trong học tập và rèn luyện, còn lười biếng, còn có tư tưởng học đối phó, gian lận trong thi cử, đi muộn, bỏ giờ, vi phạm về đầu tóc, trang phục, vi phạm luật giao thông,... Một số SV khác còn có biểu hiện ăn chơi, đua đòi, tiếm nhiệm những thông tin sai lệch, các loại văn hóa thiếu lành mạnh, làm lãng phí tiền bạc của gia đình. Những nguyên nhân này đã và đang hàng ngày, hàng giờ tác động, ảnh hưởng tiêu cực tới hiệu quả của công tác giáo dục pháp luật cho SV trong trường.

2.3. Một số giải pháp nâng cao ý thức pháp luật và chấp hành pháp luật cho học sinh, sinh viên Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu hiện nay

2.3.1. Đổi mới, hoàn thiện nội dung, chương trình, bổ sung tài liệu giáo dục pháp luật cho sinh viên

Trong điều kiện công nghệ thông tin phát triển như hiện nay, việc giáo dục pháp luật cho SV cần phải có cách nhìn toàn diện, khách quan về các vấn đề xã hội. Trên cơ sở đó, nhà trường có giải pháp phù hợp để ngăn chặn những biểu hiện tiêu cực của cuộc sống xã hội đang hàng ngày hàng giờ tác động đến các em. Nhà trường cần chú trọng vận dụng sáng tạo, linh hoạt, các thành tựu của khoa học để góp phần vào việc nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục pháp luật cho SV khắc phục tình trạng tuyên truyền và phổ biến các nội dung pháp luật chung chung, mang tính trừu tượng khó hiểu.

2.3.2. Tiếp tục đổi mới phương pháp giáo dục pháp luật cho học sinh, sinh viên

Giảng viên cần phải giảm bớt việc sử dụng các phương pháp thuyết trình, độc thoại mà thay vào đó là sử dụng phong phú, đa dạng các phương pháp như: đàm thoại, gợi mở vấn đề, trực quan (video, hình ảnh), các tình huống, thảo luận nhóm,... kết hợp với phương tiện dạy học hiện đại. Qua đó, lôi cuốn người học, kích thích tính tư duy, tăng mức độ tương tác giữa giảng viên với SV nhiều hơn, giúp các em từ thụ động tiếp nhận kiến thức chuyển sang làm chủ được những nội dung kiến thức mình được học. Có như vậy, chất lượng của giờ dạy và học mới có hiệu quả cao.

Để nâng cao hiệu quả giáo dục pháp luật cho SV thì bên cạnh những phương pháp tích cực đã nêu trên, chúng ta cũng cần chú ý hơn nữa giải pháp giáo dục pháp luật bằng phương pháp nêu gương. Muốn thực hiện tốt phương pháp này thì trước hết mỗi thầy cô giáo là những tấm gương sáng về việc nghiêm chỉnh thực hiện pháp luật, chấp hành đúng nội quy, quy định của nhà trường để cho các em noi theo. Hơn nữa, việc tổ chức thực hiện pháp luật nghiêm minh, xử lí nghiêm khắc các hành vi vi phạm pháp luật cũng là một trong những yếu tố nêu gương mang tính thiết thực. Ngoài ra, việc xây dựng môi trường văn hóa - xã hội lành mạnh, tạo điều kiện thuận lợi cho các em học tập và rèn luyện cũng là một trong những yếu tố nâng cao hiệu quả phương pháp nêu gương.

2.3.3. Đổi mới việc kiểm tra, đánh giá kết quả giáo dục

Việc lựa chọn hình thức thi, kiểm tra và các tiêu chí đánh giá cũng là một công việc quan trọng, có tác động mạnh mẽ đến quá trình nâng cao chất lượng dạy và học pháp luật của SV trong nhà trường. Giảng viên thực hiện đổi mới hình thức kiểm tra, đánh giá để nâng cao hiệu quả đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tích cực. Phải chuyển từ hình thức kiểm tra nhận thức là chính sang kiểm tra, đánh giá thái độ, kĩ năng, hành vi và khả năng vận dụng kiến

thức vào thực tiễn cuộc sống; cần kiên trì bồi đắp cho các em lòng nhân ái, tính trung thực, biết trọng đạo lí, sống có kỉ luật, tuân thủ pháp luật.

2.3.4. Phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội trong công tác giáo dục pháp luật cho sinh viên

Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ Đảng ngành Giáo dục tháng 6/1957, Bác Hồ đã căn dặn: “Phải nhất thiết liên hệ mật thiết với gia đình học trò. Bởi vì giáo dục trong nhà trường chỉ là một phần, còn cần có giáo dục ngoài xã hội và trong gia đình để giúp cho việc giáo dục trong nhà trường được tốt hơn. Giáo dục trong nhà trường dù tốt mấy nhưng thiếu giáo dục trong gia đình và ngoài xã hội thì kết quả cũng không hoàn toàn” (Hồ Chí Minh, 2004, tr 591).

- Phối hợp giữa gia đình và nhà trường:

Gia đình phải thường xuyên liên lạc với nhà trường trong việc giáo dục các em, đặc biệt là các thầy cô là trợ lí khoa, các thầy cô cố vấn học tập của lớp thông qua các hình thức như gọi điện thoại, nhắn tin, hay qua trang mạng xã hội như zalo, facebook... để thường xuyên có sự trao đổi qua lại thông tin, tình hình học tập rèn luyện của các em, từ đó phục vụ tốt cho công tác giáo dục pháp luật cho các em trong và ngoài trường. Cũng qua hoạt động này, nhà trường lắng nghe những phản ánh, những đề nghị của phụ huynh đối với nhà trường về những gì liên quan tới con em họ để từ đó, nhà trường có những giải pháp giáo dục pháp luật cho các em tốt hơn, hiệu quả hơn. Thông qua sự phối hợp với gia đình, nhà trường phổ biến những tri thức pháp luật giúp cho các bậc phụ huynh nhận thức một cách đúng đắn hơn, đầy đủ hơn về vai trò cũng như nội dung và phương pháp giáo dục pháp luật cho con em mình trong nhà trường, từ đó tạo nên sự đồng thuận cao giữa gia đình và nhà trường trong việc thống nhất về yêu cầu và phương pháp giáo dục các em.

Sự phối hợp chặt chẽ giữa gia đình, nhà trường là cách làm hiệu quả để tạo nên tiếng nói chung trong việc nâng cao chất lượng và hiệu quả giáo dục SV nói chung và giáo dục pháp luật cho các em nói riêng.

- Phối hợp giữa nhà trường với địa phương và các tổ chức chính trị - xã hội:

Trường học là nơi gắn liền với một địa bàn dân cư nhất định, mọi hoạt động giáo dục trong nhà trường đều có mối quan hệ với địa phương. Nhà trường cần phải có sự kết hợp chặt chẽ với các tổ chức Đảng, chính quyền, đoàn thể trong hệ thống chính trị, với các tổ chức kinh tế, văn hóa - xã hội, y tế, các cơ quan an ninh, cơ quan pháp luật trên địa bàn để nắm bắt tình hình an ninh, chính trị nơi trường đóng.

Sự phối hợp giữa nhà trường, gia đình và các tổ chức chính trị - xã hội chính là phát huy sức mạnh tổng hợp của cả ba môi trường để tạo nên động lực thúc đẩy hoạt động giáo dục pháp luật cho SV đạt hiệu quả cao hơn. Vì thế, tất cả các lực lượng trong xã hội cần phải nâng cao hơn nữa tinh thần trách nhiệm của mình, chủ động phối hợp để chung tay góp phần thực hiện tốt hơn công tác giáo dục pháp luật cho thế hệ trẻ trở thành những công dân hữu ích cho đất nước.

2.3.5. Tăng cường sự phối hợp giữa giảng viên bộ môn, cố vấn học tập, Phòng Công tác học sinh, sinh viên, Ban Quản lí kí túc xá, các tổ chức đoàn thể trong nhà trường về công tác giáo dục pháp luật cho học sinh, sinh viên

Thực hiện chức năng cầu nối, các trợ lí khoa, các cố vấn học tập là người có nhiệm vụ tổ chức, phối hợp các lực lượng giáo dục trong nhà trường, ở gia đình và ngoài xã hội để thống nhất quá trình tác động giáo dục theo một chương trình hành động chung. Vì vậy, trợ lí khoa, cố vấn học tập cần có sự phối hợp chặt chẽ với lãnh đạo nhà trường, lãnh đạo khoa, phối hợp với các giảng viên bộ môn, phối hợp với tổ chức Đoàn Thanh niên, Phòng Công tác SV, Ban Quản lí kí túc xá SV trong việc quản lí, giáo dục các em.

2.3.6. Phát huy vai trò tự giáo dục của SV trong công tác giáo dục pháp luật

Tự giáo dục là một bộ phận hữu cơ của quá trình giáo dục, là hoạt động có ý thức, có mục đích, có tính độc lập của cá nhân. Tiền đề quan trọng của quá trình tự giáo dục là sự hình thành tự ý thức. Tự học giúp người học chủ động, độc lập tự giác trong việc tìm kiếm các tri thức, từ đó hiểu sâu, nhớ lâu và mở rộng, ghi nhớ các tri thức một cách vững chắc. Tự học giúp cho SV phát huy được khả năng tự phân tích, tự đánh giá và tổng hợp nội dung nghiên cứu, khả năng vận dụng những tri thức đã học vào giải quyết các nhiệm vụ học tập mới. Điều này tạo điều kiện cho sự phát triển các phẩm chất nhân cách và nâng cao chất lượng học tập của SV.

Vì vậy, để phát huy tốt khả năng tự học, tự giáo dục của SV, nhà trường cần rèn luyện cho các em có thói quen tự học, tự nghiên cứu; động viên khích lệ các em tích cực tham gia các hoạt động tuyên truyền phổ biến pháp luật, các hoạt động cộng đồng, tham gia tự giác các hoạt động ngoại khóa, ngoài giờ lên lớp.

3. Kết luận

Với việc chú trọng công tác giáo dục pháp luật trong nhà trường đã giúp SV Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu nắm bắt những quy định cơ bản của pháp luật, từ đó các em chủ động, tự tin thực hiện tốt quyền và nghĩa vụ của mình, trở thành những SV tốt, người con ngoan. Tuy vậy, dưới tác động của nền kinh tế thị trường, những hành vi lệch chuẩn và vi phạm pháp luật ở một bộ phận SV nhà trường vẫn có xu hướng tăng, trở thành nỗi lo cho gia đình và xã hội. Thực tế này nói lên sự hạn chế trong việc giáo dục pháp luật cho SV do nhiều nguyên nhân khác nhau từ phía nhà trường, gia đình và xã hội.

Để thực hiện tốt công tác giáo dục ý thức pháp luật và chấp hành pháp luật cho SV Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu cần thực hiện một cách đồng bộ các giải pháp và cần có sự phối hợp, thống nhất chặt chẽ giữa toàn thể cán bộ, giảng viên, công nhân viên và SV trong toàn trường; phải thực sự xem đây là mục tiêu chung để hướng tới xây dựng một trường vững mạnh, làm nền tảng vững chắc cho những định hướng tương lai.

Tài liệu tham khảo

- Ban Chấp hành Trung ương (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.*
- Bộ GD-ĐT (2013). *Giáo trình Pháp luật.* NXB Giáo dục Việt Nam.
- Bộ Tư pháp (2013). *Đề cương giới thiệu Luật phổ biến giáo dục pháp luật năm 2012.*
- Chính phủ (2017). *Quyết định số 705/QĐ-TTg ngày 25/05/2017 của Thủ tướng Chính phủ về việc ban hành Chương trình phổ biến, giáo dục pháp luật giai đoạn 2017-2021.*
- Hồ Chí Minh (2004). *Toàn tập, tập 10.* NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Nguyễn Minh Đoan (2014). *Giáo trình lý luận chung về nhà nước và pháp luật.* NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Phan Hồng Nguyên (2016). *Công tác phổ biến giáo dục pháp luật giai đoạn 2011-2015 và định hướng phát triển.* Tạp chí Dân chủ và Pháp luật, số tháng 5, tr 54-56.
- Quốc hội (2019). *Luật Giáo dục.* NXB Lao động - Xã hội.